

BULLETINE 1-12

UTGITT AV SENTER FOR TVERRFAGLIG KJØNNSFORSKNING

UiO • Senter for tverrfaglig kjønnsforskning
Universitetet i Oslo

Challenging and Uncertain Times

Firstly, I wish to take this opportunity to wish all of our readers a happy and prosperous New Year on behalf of everyone at STK!

As usual at this time of year, STK's first public event was the New Year's party, which was well attended and enjoyed by all. In her first New Year's speech at STK since 2004, Professor Hege Skjeie led us in a toast to the important and ground-breaking work that the Gender Equality Commission (likestillingsutvalget), which she is chairing, accomplished in 2011 and will finish in 2012. The Commission is mandated to study Norwegian gender equality policies, with the aim of laying the foundation for a comprehensive evidence-based equality policy for the future. The first report of the Commission was published in the autumn, and in her talk, Professor Skjeie shared with us the Commission's aims and ambitions for the future of gender equality policy in Norway, on which their are based.

The annual STK prize for the best Masters Thesis with a gender perspective was presented at the New Year's party by Harvald Vike, the new Chair of the new STK Board, to Lene Cecilie Renneflott, from the Institute for Literature. You can read about the winner and the full list of all 12 nominees on page 22 in this edition of *Bulletine* and on the STK website.

In other STK news, a number of new faces have arrived at STK over the last six months: Anne Bitsch is our new PhD stipendiat, she is a member of the Gender Equality research group, and her project is a comparative study of gender equality and the legal status of rape in Norway and the US. Anne's work broadens STK's research profile in interesting directions, given her focus on the 'ideological power and performance' of the judiciary in relation to gender equality discourses in both contexts. We have two new guest researchers this spring: Portuguese scholar Joana Serrado joins the Canonicity research group from her home institution, The Faculty of Religious Studies and Theology at the University of Groningen. Marianne Løkken joins us from the Norwegian Centre for Science Education (Naturfagsenteret). Marianne will spend this semester at STK working on the final part of her doctoral thesis, which is a phenomenological study of girls who choose 'against the grain' to study in the traditionally male-dominated fields of science, technology, engineering and mathematics (STEM).

This edition of *Bulletine* has a novel contribution from three fine artists, Group One Five Seven, who *interpellate* us at STK, as

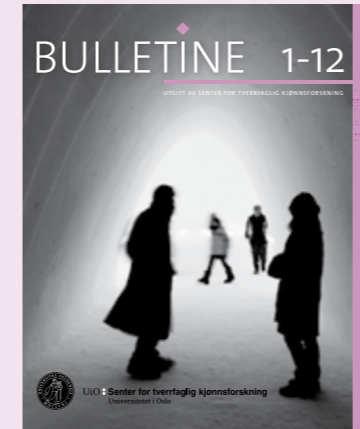
gender researchers, to think quite literally about what our work would look like. What could we do with gender research, if we collaborated with artists, and presented our research findings visually? This is certainly a thought-provoking question, and the article and accompanying images show that including a visual dimension to gender research would certainly be of benefit to much of our work. Jian Wang, who was with us from China during 2010/2011, reflects on her time at STK and in Norway, and we hear from Ella Ghosh on her new role as Equality Consultant at UiO. As always, STK's annual International Women's Day event is a joint collaboration with UiO, through the Equality Consultant.

It is perhaps easy to forget that, as well as the 'Arab Spring' protests in North Africa and the Middle East, a wave of protests (and in countries like the UK, out right rioting) also spread across the global north during 2011. Harriet Bjerrum Nielsen found herself in the thick of student protests during her period of research leave in the autumn, at University of California, Berkeley. She tells us here about what she witnessed on the Berkeley campus, and the actions of some of the University's foremost gender researchers.

Students were not engaged in the same type of action here at UiO; Renate Øverland's contribution nonetheless shows that a number of UiO students (led by students on STK's Masters Program) are interested in collective action. Les Feministes organised an event in November, around the theme of what it does or does not mean to be a feminist today. An important theme, which is taken up from a number of perspectives in this year's 8th of March seminar: Hva er feminisme?

We have, once again, an exciting spring programme of events lined up, at which we look forward to seeing friends, old and new. 2012 is an exciting year for STK, as we anticipate the completion of a number of doctoral theses. Consequently, many of us will be working hard on new project designs and proposals for funding. Given the decision to close down the Gender Program of the Norwegian Research Council, and the closure of the Nordic Gender Institute (NIKK), we find ourselves, as gender researchers, in challenging and uncertain times. So it is a time for taking stock: what tools, strategies and alliances nurtured and sustained us in the past? But it is also a time for thinking creatively and in solidarity with one another: what tools, strategies and alliances will see us into the future?

Assisterende senterleder madeleine kennedy-macfoy

BULLETINE 1 - 12, 25. årgang
ISSN 1891-1420 (print)
ISSN 1891-1439 (online)

UTGITT AV:
Senter for tverrfaglig kjønnsforskning
Universitetet i Oslo

ANSVARLIG REDAKTØR:
Jorunn Økland
MEDREDAKTØR:
madeleine kennedy-macfoy

REDAKTØR:
Nina Heilmann

FORM:
Alien Design

ABONNEMENT (GRATIS):
Tlf/Faks: 228 58930/228 58950

E-post: n.m.heilmann@stk.uio.no
Nettside: <http://www.stk.uio.no>

REDAKSJONEN AVSLUTTET:
20. januar 2012
Neste utgave: Høsten 2012

REPRO, SATS OG TRYKK:
07 Gruppen AS, Oslo
Opplag: 2000

FORSIDEN:
Istunnel.
Foto: Karin Beate Nøsterud/norden.org

LEDER	
Challenging and Uncertain Times	2
FORSKNING	
Berkeley: Paradis og politikk	4
Voldtektens geografi	8
GJESTEFORSKERE VED STK	
"Skriv ditt valg - jenter som kan, vil, og får det till"	10
From China to Centre for Gender Research in Norway	12
Portuguese Woman are reading the Bible in Oslo	14
STUDENTLIVET	
I kveld er jeg en feminist	15
GROUP ONE FIVE SEVEN	
Communication between Fine Artists, Academics and Gender: A new Practice?	16
LIKESTILLINGSRÅDGIVER VED UIO	
'Empowerment' og karriereutvikling	20
STK-PRISEN 2011	
De 12 nominerte	22
Lykkelig prisvinner	23
VÅRENS SEMINARPROGRAM	
Vårens program	24

Berkeley: Paradis og politikk

Høsten 2011 reiste jeg på seks ukers forskningsopphold til Berkeley og kom hjem med to samfattede artikler. Oppholdet der var en unik forening av det nyttige med det behagelige. I tillegg ble jeg øyenvitne til noen av de mange protestaksjoner som denne høsten spredte seg over hele USA.

Av Harriet Bjerrum Nielsen, professor, STK
h.b.nielsen@stk.uio.no

Fra demonstrasjonen på UC Berkeley hvor ca. 100 afro-amerikanske studenter, kledd i svart, lå utstrakt på bakken som om de var døde - som like etter et attentat. Demonstrasjonen var rettet mot forslag om å endre på kvoteringsordninger ut fra kjønn og rase i Californias høyere utdanning.

Den ene artikkelen var nesten ferdig da jeg dro: *Situated Affect in Traveling Data: Tracing Processes of Meaning-making in Qualitative Research*, skrevet sammen med Rachel Thomson (University of Sussex, UK), Anita Moe (STK) og Barrie Thorne (UC Berkeley, USA, professor II ved STK 2009-2010). Artiklene var et resultat av mitt opphold på Senter for grunnforskning (CAS) 2010/11 - men det var veldig nyttig at Barrie Thorne og jeg kunne legge siste hånd på den sammen i Berkeley. Artikkelen vil bli publisert i det amerikanske tidsskriftet *Qualitative Inquiry* i 2012. Den andre artikkelen, en lengre oversiktsartikkel om barn og kjønn, skrev Barrie og jeg i løpet av de ukene jeg var i Berkeley. Den skal inn i en internasjonal håndbok om *Children and Well-being* som kommer i 2013.

Kjønnsforskning i Berkeley

Kjønnsforskningsmiljøet på UC Berkeley er inndelt i flere enheter - som er samlet i noe som kalles ikke mindre enn "the Gender Consortium at UC-Berkeley"! - se <http://gender.berkeley.edu/index.html>. Den enheten jeg formelt var tilknyttet som gjesteforsker var BBRG - Beatrice Baines Research Group. Vi var en gruppe på omtrent 15 gjesteforskere fra åtte ulike land, som møttes ca. annenhver uke og diskuterte hverandres artikkelutkast. Selv la jeg frem et paper om biologi og samfunnsvitenskap (se Nytt Norsk Tidsskrift 3/2011) og fikk veldig interessante tilbakemeldinger, blant annet fra en amerikansk biolog, en indisk-amerikansk medisinsk antropolog og en tysk STS (Science and Technology Studies)- forsker.

Alle gjesteforskerne delte et kontor med åtte arbeidsplasser, men jeg satt mest på biblioteket eller hjemme. Jeg fulgte også Barrie Thornes graduate seminar "Gender and Sociology-class" på Department for Sociology - og det gjorde også en rekke andre 'visiting professors' på dette instituttet, blant annet fra Japan og Sveits. Det ble det mange livlige diskusjoner av.

Kjønnsforskningen i Berkeley har et tyngdepunkt rundt postkolonial og transnasjonal feminisme, kritiske studier av rasialisering og seksualisering, samt 'queer' teori. Som gjesteforsker ser man vanligvis ikke så mye til de fast ansatte forskerne (som også sitter mest hjemme), men jeg fikk likevel anledning til å høre på noen av dem ettersom enheten Gender and Women's Studies (GWS) feiret 35-årsjubileum for sin oppstart og 20-årsjubileum for sin status som institutt. Det ble markert med et flott dagsseminar hvor det både var refleksjoner over feltets historie og utvikling, og forelesninger

Fra Barrie Thornes seminar

om alt fra 'critical animal studies' til etnografier blant mexikanske børshandlere. GWS har ansvar for undervisning i kjønnsstudier. På bachelornivå har de en minor og en major i "Gender Studies", samt en minor i "Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender (LGBT) Studies". For graduate/PhD studenter har de en "Designated Emphasis in Women, Gender & Sexuality (DEWGS)", det vil si at de kan kombinere et

annet fag med kjønn - litt slik vi her på STK har organisert den nye mastergraden i tverrfaglige kjønnsstudier. I Berkeley undersøkte jeg også mulighetene for å få i stand en utvekslingsavtale mellom GWS og vårt masterprogram. Det viste seg at utveksling på dette nivået er mye enklere å få til enn utveksling på bachelor (BA) - og PhD-nivå. På BA-nivå er kursene lukket og PhD-studenter regnes som betalende studenter i USA. På MA-nivå, derimot, vil våre studenter kunne få en "concurrent enrollment" som vil gi dem rett til å

Judith Butler holder et skarpt innlegg i The Berkeley Academic Senate.

Foto: Steve McConnell/NewsCenter photo

ta de kursene de vil og betale bare for dem. Forhåpentligvis vil detaljene i avtalen komme på plass raskt. Programkonsulenten og programlederen på STK jobber nå videre med saken.

Paradiset Berkeley

I tillegg til å være et sted hvor det skjer mye faglig er Berkeley som kjent et helt vidunderlig sted å bare være. Da ser jeg bort fra de små jordskjelvene som med jevne mellomrom får husene til å riste. Det er utrolig vakkert, klimaet er helt topp, turmulighetene uendelige, og det er kafeer, lunsjsteder og bokhandlere overalt. San Francisco ligger 20 minutter unna med t-banen. Man kan se årgangsfilm hver kveld på campus, og medlemskap av Berkeley Recreational Center gir adgang til ikke mindre enn fire utendørs svømmehaller på, eller i nærheten av campus, i tillegg til alle de yogaklasser og andre fysiske aktiviteter man kan ønske seg. Biblioteket - med mange avdelinger på de ulike instituttene - er et eldorado, alltid med god plass, (nesten) alltid med de bøkene man leter etter og som alltid står på plass i hyllen. Min favoritt er The Morrison Library med dype skinnlenestoler med fotskamler, gulvtepper, varm belysning fra gamle glasslampeskjermere (ikke rart at en del studenter bruker sofaene til å sove i) og alle dagens aviser og tidsskrifter er fritt fram. At man kommer på nettet overalt med sin medbrakte PC, telefon eller iPad sier seg selv.

Studenter som demonstrerer ved å selge kaker til ulike priser avhengig av kjønn og hudfarge (dyrest for hvite menn).

Det politiske Berkeley

Det var en varm politisk høst i Berkeley. Den første dagen på campus ble jeg møtt av to store demonstrasjoner, begge rettet mot forslag om å endre på kvoteringsordninger utfra kjønn og rase i Californias høyere utdanning. Den ene demonstrasjonen var arrangert av studenter fra det republikanske partiet som illustrerte hva de oppfattet som urettferdig forskjellsbehandling

Møte i The Berkeley Academic Senate i november. Temaet var fordømmelse av universitetets ledelse for å ha tillatt politivold mot demonstrantene.

Afro-amerikanske studenter sto tause med plakater "UC us now".

i kvotering. De arrangerte et 'bake sale' hvor de solgte kaker til ulike priser avhengig av kjøperens kjønn og hudfarge (billigst for kvinner med urbefolkningsbakgrunn, dyrest for hvite menn). Det hadde selvsagt samlet seg en del motdemonstranter, og jeg hørte et rykte om at kjønnsforskeren Wendy Brown hadde gått opp til kakeselgerne og spurt om hun kunne få lov til å kjøpe hele vareopplaget til prisen for hvite kvinner. Da selgerne litt desorientert spurte hvorfor hun ville det, svarte hun at det ville illustrere at rike folk uansett tok det beste ut av utdanningssystemet. Den andre demonstrasjonen sto de afro-amerikanske studentene for, og den var veldig sterk i sin uttrykksform: ca. 100 sorte studenter, kledd i sort, lå utstrakt på bakken som om de var døde. Det var som sekundet etter et attentat. Omkring dem sto andre studenter tause med plakater med teksten "UC us now".

I de følgende ukene fulgte det demonstrasjoner mot drastiske kutt i Californias budsjett for utdanning og mot det oppdelte skole- og utdanningssystemet. Studentopprørene koblet seg til Occupy-bevegelsen og det samme gjorde

de radikale lærerne på UC-Berkeley. Sammenkoblingen mellom utdanningspolitikk og mer overordnet økonomisk politikk kom tydelig frem i tre krav på et banner i en av demonstrasjonene: *Making education a national priority. Making sure everyone pay their fair share of taxes. Campaign finance reform - take the money out of politics.* Sammen med Barrie deltok jeg i et møte i Oakland i organisasjonen ACCE - Alliance of Californians for Community Empowerment - dit både fagforeninger, folk fra Occupy-bevegelsen, student- og ansatteorganisasjoner sendte representanter som sluttet seg til kampen til "the 99 %" med slagordet «*Make banks pay!*» Jeg hørte flere folk si at dette var den største klassebaserte politiske mobiliseringen i USA de hadde opplevd i sin levetid.

Mens jeg var der foregikk alle demonstrasjoner og markeringer rolig - men kort etter jeg hadde reist hjem gikk politiet løs med batonger på fredelig demonstrerende studenter inne på campus. På andre universiteter ble det brukt både tåregass og pepperspray - (se f.eks. videoene <http://www.youtube.com/watch?v=6AdLhPwpp4> og https://www.youtube.com/watch?v=kNHXuf6qJas&feature=player_embedded).

Tre kjønnsforskere fra UC Berkeley - Barrie Thorne, Judith Butler og Wendy Brown - tok initiativ til en skarp fordømmelse av universitetets ledelse for å ha tillatt politivolden. Fordømmelsen ble vedtatt med overveldende flertall på et fullpakket møte i the Berkeley Academic Senate - se (<http://newscenter.berkeley.edu/2011/11/29/faculty-senate-criticizes-response-to-occupy-cal-protest/>). I Berkeley er de sentrale kjønnsforskerne altså frampå når det gjelder både politiske protester og støtte til studentene. ◆

Møte i ACCE - Alliance of Californians for Community Empowerment.

Voldtektens geografi

”The Geography of Rape: A Comparative Study of the Legal Status of Rape in Norway and the U.S.” er temaet for doktorgradsavhandlingen til Anne Bitsch. Den tar for seg hvordan det norske og amerikanske rettssystemet behandler voldtekt.

Av Anne Bitsch, Ph.D, STK
anne.bitsch@stk.uio.no

«Antydninger om at vi var promiskuøse fikk vi både støtt og stadig. Vi opplevde at våre bistandsadvokater var våre forsvarere. Overgriperne ble ansett som uskyldige til det motsatte var bevist, mens vi var skyldige i falske anklager til det motsatte ble bevist.»¹

Marte & Kaja, voldtektsofre

«Jeg frykter at mange lagrettsmedlemmer bygger opp en bevisvurdering før rettsbelæringen, noen også før bevisførselen er avsluttet, og at grunnlaget for en slik tidlig bevisvurdering er utilstrekkelig... Ut fra det empiriske materialet mener jeg å kunne hevde at dette er sider ved lagretteordningen som skaper risiko for feil ved bevisbedømmelsen.»²

Lars Jonas Nygard, pensjonert lagdommer

Lav domfellelsesrate

Norge og USA er demokratiske land med sterke menneskerettighetsidealer og som har kommet langt hva angår formell likestilling mellom kjønnene. I den offentlige diskursen gjør det seg sterkt gjeldende at det nå er likestilling mellom menn og kvinner, og at voldtekt derfor ikke kan avleses som et symptom på skjeve maktrelasjoner mellom kjønnene. Til tross for disse sterke demokrati- og likestillingstradisjonene har begge land utstrakt voldtektspresvalens og lav domfellelsesrate. I USA blir 17,6 % av kvinner og 3 % av menn voldtatt eller forsøkt voldtatt i løpet av livet (U.S. Department of Justice, Washington 2000). Dette er et konservativt anslag og det egentlige tallet antas å være langt høyere – noen estimerer at så mye som 44 % av amerikanske kvinner har vært utsatt for voldtekt eller voldtektforsøk. I Norge er det ikke utført nasjonale omfangsundersøkelser, men en undersøkelse fra Oslo viser at 16 % kvinner og 2 % menn har opplevd å bli tvunget eller truet til sex, forsøkt voldtatt eller voldtatt

Anne Bitsch, stipendiat, STK

i løpet av livet (Hilde Pape og Kari Stefansen, 2004). Selv om politiet har fått bedre metoder for å etterforske voldtekt og flere saker anmeldes og etterforskes forblir domfellelsesraten lav (Ragnhild Helene Hennum, 2004). Tall fra Riksadvokaten

fra 2004 viser at bare 12 % av alle anmeldte voldtekter ender med fallende dom (Amnesty International 2008), og tallet er synkende: I 2009 gjaldt dette bare 8 % (NRK, 16/11-2010). Allerede i 2003 fikk Norge kritikk av FNs Kvinnekomité for den lave domfellelsesraten i voldtektssaker (Ragnhild Helene Hennum, 2004) og dette ble igjen tema da Norge fremla sin periodiske rapport for FNs Menneskerettighetsråd i 2009. Samtidig er det et faktum at langt de fleste voldtektssaker aldri anmeldes og at mørketallene for alle typer seksualforbrytelser – spesielt de som begås der de involverte kjenner hverandre – er svært høye.

Underrapportering

USA har på sin side ikke ratifisert Kvinnekonvensjonen, og det pågår for tiden en intens debatt om hvilke voldtektsofre som skal få hjelp av det offentlige helsevesenet. FBI's definisjon av voldtekt har ikke inkludert orale og anale voldtekter, eller voldtekt av menn. Denne definisjonen som sier at voldtekt er ”tvungen sex med en kvinne mot hennes vilje” har vært uendret siden 1929 og har ført til en underrapportering av voldtekt. Ansatte i politiet forteller at det av og til ”pyntes” på statistikken og at saker som egentlig burde vært etterforsket henlegges eller omklassifiseres til mindre alvorlige forbrytelser, for eksempel i Philadelphia, Washington D.C, New York, Atlanta og San Antonio (Stephanie Hallett 2011).

Et likestillingsparadoks?

Et relevant spørsmål for likestillingsforskningen synes derfor å være hvordan den høye voldtektspresvalensen og den lave domfellelsesraten i voldtektssaker i to høyt utviklede industriland kan leses som et likestillingsparadoks. Avhandlingen er tenkt som et tverrfaglig forskningsarbeid, som trekker på teoretiske perspektiver fra politisk geografi og retts sosiologi, samt kritisk kjønnsforskning og diskursanalyse. Det er sentralt å avdekke hvilken funksjon rettssystemet har som ideologisk og maktutøvende statsapparat, og hvordan dette slår ut i forhold til kjønn og likestilling. For å forstå hvordan voldtekt er påvirket av politikk og institusjonell likestillingsarkitektur, vil et sentralt moment være å fokusere på det stedsspesifikke ved rettspraksis og statusen til voldtekt. Det stedsspesifikke ved voldtekt vil analyseres og forklares i lys av landenes nasjonale likestillingsideologier og rettstradisjoner.

Datainnsamling fra historiske rettsdokumenter, dommere og intervjuer med andre aktører

Sitatene fra voldtektsofrene og lagdommeren over synes å gi noen tentative og foreløpige forklaringer på hvorfor så få voldtekter ender med anmeldelse, og når de faktisk gjør det, hvorfor rettssystemet mottar internasjonal kritikk for sin behandling av en av straffelovens alvorligste forbrytelser.

Dataene som analysen bygger på vil primært være voldtektsdommer og historiske rettsdokumenter som suppleres med kvalitative intervjuer med aktører i rettssystemet og nedtegninger fra observasjoner av rettsaker i begge land. I prosjektet intervjuer jeg for eksempel aktører som på ulike måter har vært i befatning med det norske og amerikanske rettssystemet. Det kan være voldtektsofre som i flere år har ventet på en avklaring i 'sin' sak. Som informanter deler de sine tanker om hvordan prosessen har vært, fra den innledende kontakten med politiet til saken blir avgjort etter mange runder i domstolens ulike instanser. Endelig har jeg som forsker hatt anledning til å være tilstede under deler av rettsforhandlingene og analysere hvilke fortellinger om kjønn, vold og seksualitet som verserer i retten.

Intervjuer kan også være med ulike aktører fra påtalemyndighet og dommerstand og som gjennom sitt arbeid kjenner til rettssystemets virkemåte og funksjon. De kan dermed bidra til analysen av potensielle mekanismer som kan svekke voldtektsofres eller siktedes rettssikkerhet i voldtektssaker.

Andre aktører som skal intervjues i begge land inkluderer personer som er dømt for voldtekt, etterforskere i politiet, advokater og jurymedlemmer. Prosjektets mål er blant annet å kaste lys over hvordan enkeltmennesker opplever møtet med det institusjonelle og de aktørene som fortolker og implementerer jussen. Et annet mål med prosjektet er å forske på hvordan staten realiserer likestilling, definert som statens menneskerettslige forpliktelser til å etterforske, dømme, straffe og forebygge vold mot kvinner, slik dette er uttrykt i FNs Kvinnekonvensjon (CEDAW, 1979).

¹ Ada Molne Kjøllesdal. ”Rettferdighetens pris.” Pacta, nummer 11/2011. Congregatio Forensis, Studentunionen for næringsliv, børs og finans 2011.

² ”Juryen truer rettssikkerheten” av Jorunn K. Westbye, Institutt for offentlig rett, Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo, <http://www.jus.uio.no/iior/forskning/aktuelle-saker/2010/juryordningen.html>

“Skriv ditt valg – jenter som kan, vil og får det til”

Formålet med forskningsprosjektet “Skriv ditt valg – jenter som kan, vil og får det til”, er å bidra med ny kunnskap om jenter og realfag og undersøke hvordan slik kunnskap kan utfordre etablerte forestillinger om jenter og realfag. Ph.D-stipendiat Marianne Løken beskriver det som en nyskriving av historier om jenters utdanningsvalg.

Av Marianne Løken, Ph.D i realfagdidaktikk, MatNat, UiO
gjesteforsker, STK
marianne.loken@naturfagsenteret.no

Vi har etter hvert mye dokumentert kunnskap om ungdomsholdninger til naturvitenskap, faglige prestasjoner og utdanningsvalg, takket være studier og spørreundersøkelser som ROSE, TIMSS, PISA, Eurobarometer, Vilje-con-valg og IRIS, i tillegg til annen forskning og nasjonale og internasjonale statistikker. Men vi vet fortsatt lite om hvorfor enkelte jenter går motstrøms og velger utradisjonelt, og i hvilken grad disse valgene er kjønnnet.

Bakgrunn

Norge har i en årrekke tronet høyt på lister over verdens mest likestilte land. Når kunnskap måles på kunnskapstester og nasjonale prøver er det små kjønnsforskjeller å spore. Vi er et av landene hvor flest unge mennesker tar høyere utdanning og jentene utgjør 60 prosent av studentmassen ved universiteter og høyskoler.

Det blir ofte beskrevet som et paradoks at verdens mest likestilte land har et av de mest kjønnsdelte arbeidsmarkedene i Europa. Selv om valgmulighetene er store og norske jenter har frihet til å velge fra øverste hylle når studier og fremtidig yrke skal bestemmes, velger de mer tradisjonelt enn i de fleste andre land. Dette kommer spesielt til uttrykk i realfagene. Mens gutta utgjør majoriteten innen fag som fysikk og teknologi, er jentene i stort flertall innenfor blant annet biologi. Slik har det vært i flere tiår.

Formålet med forskningsprosjektet “Skriv ditt valg – jenter som kan, vil og får det til”, er å bidra med kunnskap om jenter og realfag, som kan gi oss ny innsikt og teorier for å forstå mer om mekanismene som ligger bak jenters utdanningsvalg. I dette prosjektet er jentene viet særlig oppmerksomhet, men det utelukker ikke mulighetene for å anvende analyse og perspektiver på gutters utdanningsvalg.

Metodologisk tilnærming

Prosjektet føyer seg inn i en fenomenologisk forskningstradisjon som fokuserer på jentenes livsverden og

hverdagsforståelse. Prosjektet har en pragmatisk tilnærming til teori og metode, der jeg henter inspirasjon fra et feministisk postmodernistisk og sosialantropologisk tankegods.

Jeg vil analysere historiene ved hjelp av narrative metoder. Narrative metoder vektlegger hvordan informantene selv uttrykker seg og hva dette kan fortelle om et fenomen. En slik fortolkende tilnærming knytter forskningsprosjektet til et overordnet hermeneutisk vitenskapssyn, der individets forståelse og oppfatning av sin plass i relasjon til omgivelsene vektlegges. Vitenskapssynet kan betegnes som flerdimensjonalt i det jeg vektlegger både sosiokulturell, språklig og kroppslig meningsskaping i relasjon til den sosiale og fysiske verden. Med andre ord er jeg både opptatt av historiske, strukturelle, sosiokulturelle og individuelle aspekter ved identitetskonstruksjon.

Livsberetninger som datamateriale

Høsten 2009 lanserte jeg nettsiden ”Skriv ditt valg”. Hensikten var å invitere jenter som hadde valgt utradisjonelt til å dele sin historie med meg. Nettsiden inneholder informasjon om utvalgskriterier, regler for deltakelse og opplysninger om videre bruk av historiene, etc. Fristen for innsending var 31.12.2009.

Noen foreløpige refleksjoner

Spiller det egentlig noen rolle at jenter og gutter velger forskjellige fag og har det egentlig noen betydning for vitenskapen om det er menn eller kvinner som forsker og utvikler ny teknologi? Vil kvinner utvikle en bedre vitenskap enn menn *fordi* de er kvinner? Handler rekruttering om å få bedre kvalitet i vitenskap og teknologi eller om å gi kvinner og menn like muligheter til å få spennende, varierte og godt betalte yrker? Dette er noen av spørsmålene jeg diskuterer i forhold til egen empiri og teori i lys av argumenter som ofte blir reist for hvorfor vi trenger å rekruttere flere jenter til realfagene. Avslutningsvis vil jeg drøfte hvordan man kan jobbe med likestillingsperspektivene i realfagene.

Normer og verdier eksisterer blant annet i form av stereotype oppfatninger, eller diskursen jenter og realfag. En slik diskurs kan også forstås som en metahistorie, der følgende diskurser inngår; 1) mer eller mindre artikulerte forestillinger om jenter som kjønnskategori, 2) forestillinger

Sjermdump fra forskningsprosjektets nettside på www.naturfagsenteret.no/

om, og dokumentasjon på, jenter og deres relasjon til realfag gjennom erfaring, sosialisering og praksis, og 3) jenter som har valgt kjønnsutradisjonell utdanning og/eller karriere. Sammen utgjør dette metahistorien om jenter og realfag, som danner et analytisk utgangspunkt for videre analyse. Den forskningsbaserte delen av metahistorien kan reproduseres uten motstand, fordi vi tar kunnskapen for gitt. Det sies at jenter velger konvensjonelt og tradisjonelt. Majoriteten av jentene i mitt materiale bryter med slike forestillinger gjennom sine handlinger, erfaringer og beskrivelser. De har valgt å studere realfag med lav kvinneandel. De går motstrøms og utgjør en minoritet. Historiene åpner for mange interessante tolkninger, som vil utgjøre grunnlaget for egne doktorgradsprosjekt og videre oppfølging av informantene etter avsluttet utdanning.

Veien videre

Analysen av beretningene sammenlignes og diskuteres i lys av funn fra spørreundersøkelsen Vilje-con-valg, det EU-finansierte forskningsprosjektet IRIS og annen relevant forskning. Som et kulturvitenskapelig prosjekt utgjør også hverdagsforestillinger som kommer til uttrykk gjennom mediene, blogger, leserinnlegg og sosiale medier en del av konteksten, og vil slik farge analysene. Forskningsprosjektet kan derfor betraktes som en etnografisk longitudinell studie, som forhåpentligvis vil bidra med ny og nyttig kunnskap om jenters utdanningsvalg i et samfunn som topper likestillingsbarometrene – og der mange anser seg som 'ferdig' med spørsmålet om kjønnslikestilling. ◆

Marianne Løken

”Skriv ditt valg – jenter som kan, vil og får det til” er initiert av stipendiat Marianne Løken, som er ansatt på forskningsprosjektet Vilje-con-valg, med ekstern finansiering fra NITO, Tekna, Energibedriftenes landsforening, Norsk Industri, Norsk Teknologi og Oljeindustriens Landsforbund. Prosjektet er et samarbeid mellom Naturfagsenteret og Fysisk institutt, UiO. Løken er også tilknyttet det EU-finansierte forskningsprosjektet IRIS, og skal presentere deler av arbeidet sitt på prosjektets sluttkonferanse våren 2012, samt at hun bidrar med et kapittel i boken som oppsummerer sentrale funn i prosjektet. Med bakgrunn fra Forskningsrådet og med flerårig arbeid med barn og unge, redigerer hun fagbøker for barn, er skribent, forskningsformidler - og en aktiv foredragsholder. Løken har en cand. mag i sosialantropologi, profesjonsstudiet/hovedfag i spesialpedagogikk, og diverse utdanning innen kommunikasjon, journalistikk og aksjonsforskning, i tillegg til en brennende interesse for realfag. Lenke til artikler, intervju og omtale av prosjektet finner du på www.naturfagsenteret.no/forskning/skrivdittvalg

From China to Centre for Gender Research in Norway

As a guest researcher, associated professor Jian Wang, Jilin Normal University in China, came to the Centre for Gender Research September 2010, to study, do some research and take part in a cultural exchange. Having returned to China after finishing the studies in Oslo a year later, she would like to share some reflections on her time in Norway.

By Jian Wang, Guest researcher at STK
smilejiana@126.com

Since I was a child, I have thought of Norway as a fantastic country for its beautiful natural scenery and its poetic name ('Norway') in Chinese. Overjoyed to have the chance to study at the Center for Gender Research for one year, I came to Oslo in September, 2010.

The Influences of the Female Images in Ibsen's Plays on Chinese Feminism

My undergraduate major was in English Language and Literature, and my research interests are women's literature and culture. Under Professor Jorunn Økland's supervision, I confined my studies to 'The Influences of Ibsen in China and the Influences of the Female Images in his Plays on Chinese Feminism'. The combination of gender studies with literature made me more motivated to embark on this work.

By reading and analyzing the books that Jorunn recommended, I learned more about Ibsen's contribution to Norway as well as to other countries. In fact, Ibsen's influence on Norwegian society can be seen everywhere in Norwegian daily life. Meanwhile, I further understood the deep motifs presented by Ibsen in his works, through which I learned about the development of Norwegian society and history, in which I became more and more interested.

As the greatest Norwegian playwright, Ibsen's influence on China can be traced back to the May Fourth Movement in China, which was aiming to throw off the chains of the old traditions and to build a totally new culture. Most of Ibsen's social plays like *A Doll's House*, *Ghost*, and *An Enemy of the People*, were put on stage by progressive college students during that period in China. Between the 1920's and 1940's women's images in some Chinese works were clearly influenced and shaped by the Ibsenian women characters seeking independence, freedom from marriage and spiritual emancipation. After the establishment of the People's Republic of China, especially in the 1950's and in the 1990's, the study of Ibsen reached a climax, as a result of an increased focus on women's issues and moral problems within Chinese society.

Foto: Ruan Pyle.

In 2006 there was a Chinese guest ensemble in Oslo from Hangszhuo Yue Opera. Here is Zhou Ya Jun performing the leading part in Henrik Ibsen's play *Hedda Gabler*.

Chinese scholars have been mainly concerned on the problems of morality, social reform, and women's social

position in Ibsen's works. Since the 1980's, feminist approaches have been more frequently employed to study Ibsen. At least 20 papers focusing on Nora have been published since the 1980's, and there are many papers devoted to Ibsen's other female characters. The influence of Ibsen's thought on the Chinese women's movement is evident throughout the twentieth century. Nowadays, many Chinese scholars undertake research to rethink the women characters in Ibsen's plays from a womanist perspective, and there are a number of comparative studies of the women characters in Ibsen's work and in some Chinese works. Through a comparative analysis of the heroine, Nora, in *A Doll's House* and Zijun in '*Regret for the Past*' written by Lu Xun, the great Chinese modern writer, Peng Haiyan pointed out that if women wanted to achieve true freedom and liberation, they must first fight for economic independence (see 'like Hedda'). In '*A Comparative Study of Moment in Peking and A Doll's House - A Closed Look at Mulan from Feminists' View*', Wang Dan gives a deep analysis of the themes and characters in the two stories, and explores the ways of achieving women's liberation.

Chinese people ignore and prejudice homosexuality

As my studies progressed, I began to be interested in some of the projects that my colleagues were working on at the Center. Norway and the other Nordic countries are world leaders in terms of gender equality; in contrast we need to do more to improve Chinese women's position in society. As a guest researcher at the Center, I wanted to learn something from Norwegian society, in order to introduce some good ideas to China. For example, Norway became the first Scandinavian country and the sixth country in the world to legalize homosexual marriage, while in China, although homosexual marriage supporters have vowed to make it legal, it is still opposed by the public due to ignorance and prejudice against the homosexual people. From the knowledge I gained during my time at the Center, I feel I have the obligation to make more Chinese people challenge their ignorance about homosexuality, and increase their tolerance and understanding.

The Everyday Life at the Centre

During my stay at STK, I was impressed by the academic atmosphere. There were house-meetings every Tuesday, and regular presentations on Thursdays during the lunch time break. At the house-meetings, we could share our valuable experiences in both study and life, from which we could enhance mutual understanding and promote friendship

between colleagues. I really appreciated the academic atmosphere in the center and my colleagues' attitude of rigorous scholarship. What impressed me most was that during the presentations and seminars, everybody was involved and actively took part in the discussions.

In reference to the seminar program, I must express my thanks to my supervisor Jorunn Økland for her help and friendship during my time at STK. On one occasion, I wanted to attend a seminar about Nordic literature, which was to be held in Norwegian. However, since I could not understand the language, I decided not to attend. But Jorunn invited me to go with her, and she interpreted from Norwegian to English for me during the seminar. From this seminar I not only gained new knowledge but also benefited from Jorunn's kindness and sincerity.

A Warm Heart under the Appearance of Indifference

Besides doing my research at STK, to learn some Norwegian culture was another purpose of my trip to Norway. What I already knew about Norway and its people was mainly from the books I read and some TV programs, which is not enough if you want to learn about a country deeply. At the beginning of my stay in Oslo I was a little disappointed, because the Norwegians seemed so indifferent towards strangers. This attitude changed after I communicated with some Norwegian people. I found that when I asked for directions in the street, for example, people always responded to me in a friendly way. Then I knew that there is a warm heart under the appearance of indifference! Through the help of my Norwegian colleagues and friends, I have learned more about the history, geography, and customs of Norway. The more I learned, the more I liked the country and its friendly people. And I came to know that it was this deep national heritage that created the great Ibsen.

I was also very glad to learn that many Norwegians are very interested in Chinese history and culture. I was honored that the center gave me a chance to introduce Chinese culture to my colleagues. The title of my presentation was 'The Chinese educational systems and Chinese Spring Festival'. This activity made us understand each other a little more.

The experience of studying at STK will nourish me throughout my life. After one year's study, my horizons were broadened and my thinking deepened. I would like to thank all the staff at the Center for Gender Research for their help and friendship, and I wish for our friendship to last for ever.

Portuguese Women are reading the Bible in Oslo

In the Early Modern Age, reading the Bible and interpreting it was a (Northern European) man's business. Nonetheless, during the 16th and 18th century, life-writings of mystic women did proliferate in Portugal and show an exegetical and hermeneutic trend within the spiritual and devotional texts. At the University of Oslo's Centre for Gender Research, Joana Serrado hopes to contribute to this pioneering study.

By Joana Serrado, Ph.D, Yggdrasil Fellow at STK, joana.serrado@fulbrightmail.org

This project aims to continue the research that I started in my PhD program on the historical and philosophical research of the Portuguese Cistercian Nun Joana de Jesus (1620-1681). With an Yggdrasil Fellowship at the Centre for Gender Research (STK), and under the supervision of Prof. Jorunn Økland (as part of the *Canonicity* project), I hope to develop my theological and gender competence and contribute to the Centre with my expertise on Iberian mysticism and transatlantic women's life-writings. These 10 months of research will culminate in one article, and in the elaboration of a grant proposal for a post-doctoral research position based on an international and interdisciplinary collaboration between, the Faculty of Theology in Groningen, the Netherlands and a Portuguese institution, within the Network European Women Writers Project (NEWW).

Background and status of knowledge

Portuguese Early Modernity or the 'Age of Discovery/Expansion' (1400- 1755) not only brought new scents of the Orient and Western India(s) to Portugal, within its own borders Portugal experienced urban religious movements, the expansion of Tridentine measures to discipline and reform the Church, the Spanish Occupation and the colonizing movements towards both margins of an ever known Atlantic. In this epoch, many religious women wrote autobiographical accounts of events, deeds, and foremost, their religious insights derived from their *via apostolica* or own private *imitatio Christi*. Though unpublished, these texts circulated through their 'textual communities', that is, family, religious and social networks that read and used the texts as a medium of religious devotion and pedagogy. Zemon Davies (1998), Bruneau (1998), Lavrin (2002), Blinkoff (2005) and Mulder-Bakker (2002) have distinguished in the study of Transatlantic tradition from the French, English, Spanish and Dutch-speaking traditions, respectively. In the Portuguese-speaking world the study has been done by the Brazilian historians Laura Mello Souza (1997, 2003, who analyzed Holy Office testimonies of visionaries expelled to Brazil) and Leila Algranti (1993, who

wrote on the seventeenth century religious communities). The Literary theorist Isabel Morujão (1995) made the first inventory of women's writings printed between the 17th and 18th century. Women's manuscripts, however, have been studied in academic theses (Férin, 1992) or inserted into a wider study of the influence of Molinos in Portugal (Villas-Boas, 1996, 2005). But the intellectual impact of these texts and their relationship to history, theology and philosophy is yet to be researched.

Activities and method to be employed

In my PhD I have researched the manuscript work of Joana de Jesus (1620-1681) by providing an historical and philosophical analysis of her thought. Joana de Jesus develops the notion of 'loving anxiousness' (ansias amorosas). Therein she describes the motivation, force and state of the relationship she established with the Divinity, and, consequently, with an inner and personal expression of subjectivity in the gendered form. Though Joana de Jesus has been described as the major exponent of Portuguese 'theo-eroticism' (Lima: 1930), many other writings by religious women not yet studied can contribute to the understanding of an early modern (women's) theology and to the dialogue with contemporary feminist theory, as shown by the work of Amy Hollywood (Hollywood, 2002).

At the Centre for Gender Research I will devote my time to two main activities:

- Continue the research on Joana de Jesus by -finishing the text edition and commercial translation of her 'Life-Writing'; focusing on the biblical hermeneutics she develops in the same text.
- Prepare a Grant Proposal for an international postdoctoral project on the analysis of the canonization of women theologians, in which Joana de Jesus' text will feature among the texts of other religious women in Continental Portugal, Açores, Brasil and India. This broader research is entitled 'Transatlantic Women Theologians. Texts, Contexts and Biblical Hermeneutics 1415-1755'.

I kveld er jeg en feminist

I fjor høst inviterte studentorganisasjonen *Les Féministes*, med støtte fra Aktiv Ungdom, til feministkveld i 'Kjellern' på Helga Eng's hus. På programmet stod madeleine kennedy-macfoys forelesning "I am a feminist, yes that's right: I said a Feminist!" og konsert med Sandra Kolstad. Jeg var en av dem som tok turen innom.

Av Renate Øverland, student på Master in Gender Studies, STK renateov@student.hf.uio.no

Jeg synes det er vanskelig å kalle meg selv feminist. Jo mer jeg prøver å forstå feminismen, ikke bare som akademisk retning men også den politiske, ideologiske og aktivistiske siden, jo mer føler jeg på min egen ambivalens knyttet til spørsmålene: Er jeg feminist? Er det rom for meg hos feminismen?

Med forespørsel om å skrive en liten sak om Feministkvelden til *Les Féministes* for *Bulletine* tok jeg derfor med meg min ambivalens, nysgjerrighet og mine skrivesaker og satte meg bakerst i lokalet. Der alle tvilerne sitter.

Feminist, javisst?

Hvem er det egentlig som kan kalle seg en feminist, spør madeleine kennedy-macfoy. - Hvem er de 'ekte' feministene? Er feministen noen som bare trenger å finne seg en mann? fortsetter hun, og salen ler. - Hva med menn da, kan de kalle seg feminist? Hva med ikke-vestlige, de som ikke tilhører den hvite middelklassen, eller de lesbiske og homofile? Hvor er feministen og ikke-feministen her? spør kennedy-macfoy retorisk, før hun slenger på youtube videoen "This is what a feminist looks like". Ukjente, halv-kjente og kjente amerikanske ansikter ruller over skjermen og forteller oss i salen at de er feminist, og det er slik en feminist ser ut. Budskapet er mottatt – alle er feminist. Hvis de vil. Feminismen har åpnet dørene sine, og alle slipper inn.

Feministvegring?

Men hvorfor vegrer da enkelte seg for å kalle seg feminist? Sånne som meg, unge jenter. Hva er det med oss jenter som er vokst opp i mellomrommet mellom den andre og den tredje bølgen innenfor feminismen (hvis vi i det hele tatt kan snakke om en tredje bølge)? Hva er det med oss unge jenter som hadde mødre som gikk i 8. mars tog, stod på krava og stolt erklærte at de var feminist? Hvorfor vil ikke vi være feminist? Er det fordi vi mener at likestilling er oppnådd? Er det fordi vi ikke vil bli assosiert med den negative merkelappen vi tror feminismen er stemplet med? Er det den mannehatende stereotypen vi er redd for? Tror vi at feminismen bare er for de kvinnene som ligner på menn? Er feminismen et elitistisk prosjekt, som vi

ikke føler tilhørighet til? Er det derfor vi vegrer oss? Hva med minoritetsorganisasjoner for kvinner, hvorfor er de skeptisk til 'feminist-stempelet'? Er det fordi de ikke passer inn? Er de redd for å støte fra seg medlemmer, de som de prøver å nå? Er det stereotypene de også unngår, antakelsene om klær, utseende og seksualitet? Er kanskje ikke døren så åpen som vi tror? Står den bare på gløtt med dørvakt? Eller er det disse kvinnene som ikke velger å gå inn?

En ting er i hvert fall madeleine kennedy-macfoy sikker på, og det er at slike spørsmål er viktige. De skaper debatt, og ved alltid å stille spørsmål og utfordre, stiller vi også relevante spørsmål knyttet til makt og maktrelasjoner. Samtidig sier dette oss noe om hva slags type feminisme det er vi beveger oss innenfor. Er for eksempel dagens feminisme av og for de privilegerte, en retning der 'anything goes' – så lenge det er mitt valg og med individet i sentrum? Er det rom for fellesskap, solidaritet og utfordring av maktstrukturer hvis din egen suksess bare er opp til deg selv, siden det tross alt er ditt valg? Er kampen over? Har vi ingenting igjen å kjempe for?

"Hvis vi er uenig i dette, hvordan kan vi da mane til handling eller i det hele tatt gjøre en forskjell?" spør madeleine kennedy-macfoy oss i salen. Og vi prøver å svare, så godt vi kan. Hvem er den legitime feministen, spør kennedy-macfoy, før hun fortsetter: Hva mener du det er å være en feminist? og peker på en i salen. Nok en gang trener vi hodene våre mens vi kommer med forskjellige tanker om hva det betyr å være feminist: å kunne gjøre det som menn gjør, at man ikke skal determineres ut i fra om tissen peker inn eller ut, eller kanskje å skape en feministisk bevissthet? Er feminisme noe som bare skal favorisere kvinner? fortsetter kennedy-macfoy, eller kan det være å bekjempe sosial urettferdighet og skape like muligheter for begge kjønn? Et spørsmål fra salen bringer oss videre til hvordan feminisme kan endre kulturer ved å legge vekt på at slik endring kommer innenfra, og at den farligste tanken er å lure seg selv må til å tro at tradisjoner er uforanderlige.

Så når madeleine takker for seg, røykerne går ut for å ta seg en blås og artisten Sandra Kolstad gjør seg klar til det som skal bli en flott, intim og hyggelig minikonsert – til ære for oss feminist, blir jeg sittende igjen å tenke. Kanskje jeg er en feminist likevel? I hvert fall for i kveld.

Communication between Fine Artists, Academics and Gender: A new Practice?

Group One Five Seven – three fine artists working with the subject matter of gender - asks The Centre for Gender Research: Have you considered that your research results can be visualized in other ways than published written material?

By Lisbeth Bang, tigetown@frisurf.no,
Jessa Fairbrother, jessa@jessafairbrother.com,
Vicky Hodgson, vicky@vickyhodgson.com

We ask whether people working within contemporary arts, especially women working within the field of gender and researchers involved in contemporary gender issues, collaborate together and engage in dialogue. Would they like to extend their studies to include a visual investigation of their findings? So far a concrete meeting place where a continuous dialogue could take place does not exist in Norway. In what way could conversation and discussion be explored through the visual?

The Norwegian National Museum for Contemporary Art held a two-day seminar in Oslo: *On Feminisms In The Art world – Reflections on feminist influences on art*, September 2010 in Oslo. This seminar was held in conjunction with the exhibition *Women who moved Art Part II*, July – November 2010. The seminar and the exhibition gave a general view of what does exist, regarding how to interpret the gender-related thoughts behind the various art pieces collected by the museum, and a presentation of feminist and queer strategies and research results of how feminism has been identified and recorded in the humanities and social sciences.

We suggest it is in the common interest of both fine artists and academics that they work together for the welfare of society. The work from both groups is dependent on communication, and both groups may already be influenced by each other's work. We pose the question: could a collaboration and dialogue between academics and fine artists engaged in the subject matter of gender enhance a clarity and visibility of both parties' results?

Who is asking these questions?

Group One Five Seven: Lisbeth Bang, Jessa Fairbrother and Vicky Hodgson. The group was formed following discussions between three women photographers, all of whom graduated with an MA in Photographic Studies from the University of Westminster, London. Collectively, it was felt that as practitioners we would have more of a voice, and as women photographers we would be able to better articulate some

of the issues that informed our practice. 'One Five Seven' is the sum of the ages of the women in the group – a pointed reminder of the relationship between age and the issues explored.

Rationale: Will our photographic imagery make a change?

In our contemporary times, women are still portrayed in advertisements, media and a significant proportion of the mainstream film industry, as a sexualized subservient commodity. Research on gender in the humanities and social sciences clearly illustrates that sexism and female stereotyping abound in mass culture. Sexism is illegal, but despite existing research in this area sexism still exists. Research in this matter has not been adopted. Oppressive photographs of women are presented on a daily basis in media in large numbers as quite 'natural' images. To unveil this constructed legitimacy in a way that reveals the ambiguous message presents a challenge. How can one visualize sexism against women as both visible and invisible? What are the mechanics facilitating this process? Where and when does it occur? In the office? In the bedroom? On the street? At the movies?

Group One Five Seven investigates these problematic sites through both re-presenting women in the work place, subverting the stereotype, and considering the relationship of the female psyche to popular culture. *(IN) visible* is the latest project from three women fine artists from the UK and Scandinavia, exploring aspects of female invisibility. The work uses photography to consider the position of women in contemporary culture and offers three points of view on this shared experience of being female.

Individually, the artists offer very different points of view of 'being female'. Collectively, the work makes apparent the difficulties in articulating the ongoing negotiation that is taking place within contemporary society. We do not propose an answer, but collectively offer our work *(IN) visible* as a site for discussion, dialogue and debate.

In preparing a project we research both literature and photographic studies with the aim of seeing what has been done before in our subject matter, and with what intentions, as well as looking up research on gender that exists in the

humanities and social sciences to integrate those discourses in our understanding of the theme.

As we see it, we as fine artists make use of your theoretical work. Would it be of interest for you to include our work in your knowledge and your references?

Another point is that of visibility. A much worn phrase is: 'a picture says more than a thousand words'. It is not our intention to say that a visual work can replace a theoretical article; but would you consider that images might work and, if so, in what way?

In the art world gender inequality reigns with regards to male and female fine artists. The Guerrilla Girls (a group of female artists exposing sexism, racism and corruption in politics, art, film and pop culture) found that in the art collections of the French Museum the *Louvre*, no female artist is represented; in the collections of The Museum of Modern Art (MoMA) in New York, only 4 % of the art works are by female artists.

The following presents our work, one image from each of us followed by the artist's statement.

Vicky Hodgson: Out of Sight

Out of Sight: Kate, Manager.

Vicky Hodgson's work investigates the invisibility of women over the age of 50, and explores discriminatory attitudes that render these older women invisible. In particular, her work focuses on the issue of visual media's eradication of the face of women over 50 from public view.

In this series, Hodgson has photographed these hidden women, standing confidently in front of their desks, surrounded by the obligatory computer, telephone and office essentials. By photographing these women within the confines of the office and by bringing them into prominent view, Hodgson celebrates older womanhood and challenges discrimination against them. The women photographed here seek only the recognition, respect and prestige they truly deserve.

The work consists of 5 photographs, size: 838 x 585 mm.

Jessa Fairbrother: Subtitled
Subtitled: The Fourth Wall

From nineteenth-century novels to Brat Pack movies of the 1980s and beyond, popular culture has instructed generations of girls becoming young women on how to behave when falling in love or being seduced. Jessa Fairbrother's work *Subtitled* considers the ongoing influence of these fictional experiences.

Using personal recollections to inform the self-portraits, Fairbrother explores both her present conscious feelings and nostalgic past. As knowing adult woman she resents the relentless influence of 'happy endings'. As unknowing teenager she gratefully consumes clichés and uses them to rehearse key moments in a life yet to happen. The project consists of 7 photographs, one of them a transparency.

Lisbeth Bang: Sheer Loveliness
Sheer Loveliness: The Erotic Dancer

Sheer Loveliness subverts four classical icons to question their desirability.

Lisbeth Bang disrupts the understanding of female beauty and femininity by using classical icons as a point of departure. She stages and photographs herself with a clown's playfulness, depicting traditional female roles: the bride, the model, the ballerina and the erotic dancer, dressing in her own elaborate costumes, tailored from see-through polythene bags, bin-liners and dustsheets. This plastic material, which is usually abandoned and discarded when no longer wanted, brings with it connotations of the superficial, the temporal and the ephemeral, all also associated with beauty. 'The lovely women' are robed in plastic, presenting the stereotypes in a new way in order to disrupt the understanding of them. The project consists of 4 photographs, size 1400 x 1050 mm.

Can feminist art save the world, and if so, how?

Group 157 continue their individual and collaborative practice. Lisbeth Bang and Vicky Hodgson present an international collaboration in two new exhibitions in 2012, one at Oslo Town House Gallery and the other at Solihull Gallery Birmingham including artist's talks and workshops. The practical aspect of the workshop includes participants photographing each other while challenging stereotypes.

Jessa Fairbrother's new work *The Rehearsal (dedicated to Augustine)* develops her interest in the construction of identity, referencing archive photographs from the Salpêtrière asylum, Paris, in the late 19th century. A 35 mm analogue projection of the work has been shown in 2011 at S1 Artspace, Sheffield, and is due to be exhibited at Cornerhouse, Manchester in 2012.

'Empowerment' og karriereutvikling

- Det kan virke som et stort sprang å bevege seg fra arbeid med 'empowerment' blant innvandrerkvinner på Grønland til et ressurssterkt forskermiljø på Universitetet i Oslo. Det er givende å arbeide for likeverdige forhold og å koordinere likestillingstiltak, uansett kjønn og bakgrunn, sier Ella Ghosh som begynte som likestillingsrådgiver ved UiO i oktober.

Av Ella Ghosh, likestillingsrådgiver, Universitetet i Oslo
ella.ghosh@admin.uio.no

Det er tre områder som går igjen i min karriere inntil nå: likestilling mellom kjønnene, etniske minoriteter og funksjonshemmede. Jeg har arbeidet med likestilling mellom kjønn i forvaltningen, og har i tillegg jobbet med likestilling som en integrert del av arbeidet med etniske minoriteter. Jeg har erfaring fra offentlig forvaltning og store organisasjoner, og er medlem i Statens råd for likestilling av funksjonshemmede fram til februar 2012. I mange år arbeidet jeg ved Senter mot etnisk diskriminering, og når dette senteret ble nedlagt ble jeg ansatt ved Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Likestilling i et minoritetsperspektiv

I arbeidet ved et senter for innvandrerkvinner drevet av Kirkens Bymisjon, var mediedebatten om likestilling lite fokusert - men spørsmålet om kjønnsstilling var derimot et viktig premiss i den daglige samtalen. Opplevelsen av at kvinner taper mange kamper i forhold til menn på hjemmefronten ble også hyppig diskutert. Få kvinner i dette miljøet har store karriereambisjoner på egne vegne, men mange er opptatt av sønners og døtres muligheter. Mange unge innvandrerjenter er opptatt av selvrealisering og av å få et yrke som betyr noe for samfunnet rundt dem. Fellesnevneren er at ønsket om sikker jobb er uttrykt noe sterkere enn det du vanligvis hører blant etnisk norsk ungdom.

Mange unge og voksne kvinner trenger mer kunnskap om sine juridiske rettigheter, arbeidslivets koder, lån, betaling av regninger, budsjett og økonomi. Dette blir særlig aktualisert når en krise oppstår, som det å bli utsatt for vold, at en mister mannen sin, eller på andre måter bli tvunget til å møte en ny hverdag. Kvinners selvbestemmelse, bevegelsesfrihet og deres selvstyrking i møte med andres forsøk på å styre deres valg, er etter min oppfatning vesentlige likestillingsproblemer. Kampen for å bli tatt på alvor, å bli anerkjent og få like muligheter er felles for alle, uansett etnisk tilhørighet og utdanningsnivå

Likestillingsrådgivers oppgaver

Likestillingsrådgiver skal sammen med likestillingsansvarlige

Ella Ghosh, likestillingsrådgiver, Universitetet i Oslo

på fakultetene, personalkonsulenter og ledere, følge opp implementeringen av *universitetets likestillingspolitikk og strategi* som er nedfelt i handlingsplanen for likestilling på UiO. Det innebærer å gi råd og veiledning og å bidra til en bevisstgjøring om likestilling, kjønnsbalanse og kjønnsdiskriminering. I 2012 skal det utarbeides en ny handlingsplan siden den eksisterende planen bare gjelder ut året.

Likestillingsrådgiver har ansvaret for å følge opp møter i *koordineringsgruppen for likestilling*. Gruppen har deltakere fra alle fakulteter, og de drøfter likestillingsfaglige tiltak som

belyses av erfaringene gruppens medlemmer sitter med fra egne miljøer. Flere av gruppens medlemmer har gjennomført likestillingstiltak eller har deltatt i tiltakene selv, noe som er nyttig og fruktbart for meningsbrytingen i gruppen. Prinsipielle saker diskuteres i gruppen, og gruppen gir sine anbefalinger til den sentrale ledelsen på universitetet og til fakultetene.

Mentorprogrammet er et ledd i universitetets handlingsplan for likestilling. Målet er å få flere kvinnelige fast ansatte i vitenskapelige stillinger ved UiO gjennom å støtte kvinnelige forskere i deres kompetanse- og karriereutvikling. En adept og en mentor blir koblet etter en kartlegging av adeptens behov og anbefaling fra instituttledelsen. Sentrale tema er karriereplanlegging og organisering av arbeidet. Det viktigste innholdet i ordningen er faste møter mellom mentor og adept, men i tillegg kommer noen fellessamlinger der man kan møte andre adepter og mentorer.

Førrige runde i mentorprogrammet ble avsluttet i 2010. I 2011 ble det foretatt en evaluering av hele programmet (fire runder). Endelig rapport av *mentorordningen* ved UiO kommer i løpet av våren 2012. Konklusjonene i rapporten vil påvirke hvordan den neste mentorordningen skal organiseres.

I 2011 har vi hatt fire coaching-grupper for førsteamanuenser. Deltakerne ble gjort kjent med hvilke opprykksmuligheter de har. Målet er å få flere kvinner til å søke opprykk og å gi dem inspirasjon i søkeprosessen. Deltakerne har drøftet erfaringer og utfordringer med andre i samme situasjon, og de har fått råd fra de som er blitt professorer. Likestillingsrådgiver skal følge opp arbeidet med disse gruppene.

Behov for tilbakemelding og gode rollemodeller

Karriereutvikling skjer ikke i et vakuum. Noen av erfaringene som trekkes frem i tilknytning til coaching og mentoring er at man må se på helheten i de ansattes situasjon. Det er ikke tilstrekkelig å se på hva som skal til for å sikre at deltakerne får arbeidet tilstrekkelig mye med meriterende aktiviteter slik at de oppnår ansettelse i vitenskapelige stillinger på sikt. Kvinner som deltar på mentorprogrammet savner å bli sett og anerkjent av andre i miljøet. For noen har det vært svært nyttig å få klare og tydelige meldinger om hvilke oppgaver som er meritterende, og hvilke som kan gi sosial anerkjennelse, men som er tidstyver i forhold til meritterende faglige aktiviteter.

Blir den enkelte sett og respektert med de evner og de erfaringer de har? Har vi gode rollemodeller? Møter de oppmuntring fra et nettverk som trekker dem opp og tar dem på alvor? Brukes tid, ressurser, planer og gode verktøy på

å gå fra realitet til mål? Og hvor mye ressurser settes inn på institusjonsnivå for at de skal nå målene - rett og slett fordi det er også fremmer institusjonens mål?

De utfordringer som er nevnt her er drøftet i coaching- og mentorgrupper. Evalueringen om mentorprogrammet vil gi et bedre bilde kvinnelige forskeres hverdag og arbeidsmiljø.

Sentrale likestillingsmidler

En annen viktig oppgave er å behandle søknader til sentrale midler som er ment å stimulere til økt innsats i arbeidet med likestilling. UiO gir midler til å starte og tilrettelegge nye tiltak, både for å øke andelen kvinner i vitenskapelige stillinger, men også for å få til en jevnere kjønnsbalanse på andre områder. Det legges vekt på tiltak som er knyttet til lokale likestillingsplaner. Siden det er meningen at likestillingsarbeidet skal integreres i fakultetenes og instituttenes vanlige arbeid, er det meningen at de selv skal ta over ansvaret for tiltakene etter en periode med stimuleringsmidler.

Søknadene fra institutter og fakulteter har svært variert innhold. Midlene utlyses på våren (mai i 2011) og tildeles på høsten. Den samlede søknadsmassen illustrerer hvor forskjellig ulike miljøer arbeider med dette temaet. Her er mye å lære om hva som særpreger de ulike fagmiljøene. Det vil ta tid å få oversikt over alt som foregår på likestillingsfronten på UiO.

Bedre kjønnsbalanse i studieprogrammer

Et prioritert område i handlingsplanen til UiO er å bedre kjønnsbalansen i utvalgte studieprogrammer som over lengre tid har hatt stor overvekt av enten mannlige eller kvinnelige studenter.

Det interessante ved universitetet i dag er at kjønnsbetingede valg har et dynamisk element. Tannlegefaget som før var maskulint dominert, er nå tydelig feminint. Å ha gode karakterer og være ambisiøs, var tidligere definert som en maskulin egenskap. Nå, når man drøfter utfordringer for samfunnet ved at det er et såkalt overtall av kvinner på psykologi, odontologi og medisin, er jenters gode skoleprestasjoner en premiss man ikke kommer utenom. Forskjellige virkemidler for å motvirke kjønnsbalanse vil bli drøftet av fakultetene og av universitetsledelsen våren 2012. Et av spørsmålene som drøftes er bruk av kjønnspoeng. Dette er en spennende faglig diskusjon, der spørsmål om positive tiltak for å fremme et likestillingsmål må veies opp mot forbudet mot forskjellsbehandling av kjønnene.

Trenger universitetet fortsatt et likestillingsarbeid?

I arbeidet mitt så langt har jeg besøkt mange potensielle samarbeidspartnere og snakket med dem om deres erfaring. Flere stilte spørsmål som "Trenger universitetet fortsatt et systematisk likestillingsarbeid?" Enkelte mener at man må ta tiden til hjelp for å nå målet. Flere uttrykker at arbeidet med likestilling er mer eller mindre overflødig nå, selv om UiO bare har ca. 25 % kvinnelige professorer. En slik oppfatning matcher ikke det som uttrykkes i strategidokumentet til universitetet, eller i handlingsplanene som finnes både på sentralt og lokalt nivå.

Det er likevel verdt å dvele ved utsagn som "Vi kan ikke kompromisse på kvalitet. Alle andre hensyn må vike for det ved vitenskapelige ansettelse". Slike utsagn blir brukt for å forklare når mannlige professorer blir ansatt. Samme holdninger kan spores når kvinnelige professorer blir spurt "Du havnet vel der du er takket være likestillingstiltak, ikke sant?". Det eksisterer altså en oppfatning av likestillingstiltak som snarvei, heller enn noe som skal motvirke diskriminering.

Likestilling, som et strategisk område, er mer synlig og høyere prioritert på Universitetet enn det som er vanlig ellers i andre store organisasjoner eller bedrifter. Dette betyr at universitetets styrende organer erkjenner at det fortsatt er en del uløste utfordringer. Det skal heller ikke underslås at det er oppnådd mye ved UiO takket være langvarig prioritering og innsats på flere nivåer.

Likestilling og mangfold

Erfaringen fra tiltak for likestilling mellom kjønnene har stor overføringsverdi når UiO skal fremme likestilling for andre grupper. Nytt av året er at likestillingsrådgiver i tillegg skal ha ansvar for å ivareta mangfoldsperspektivet. Det er nylig kommet et nytt lovverk der det forventes at alle store arbeidsplasser har en aktivitetsplikt for å fremme likestilling også for etniske minoriteter og funksjonshemmede. Universitetet har en mangfoldig stab blant annet på grunn av økt internasjonalisering, men det synes å være få ansatte med nedsatt funksjonsevne. Universitetet har muligheten til å styrke dette arbeidet, blant annet via den lokale avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA). I 2012 vil vi kanskje kunne komme lengre med å arbeide konkret med likestilling også for andre grupper. ◆

STK-prisen 2011

De 12 nominerte kandidatene

Marit Aklestad: "Mellom likestilling og barns beste. Om foreldreskap i det urbane Norge." Sosialantropologisk institutt

Lina Louise Tiller Alsvik: "Rational men and emotional women? Pro-male bias and the false consensus effect in evaluations of rationality." Psykologisk institutt

Heidi Fischer Bjelland: "Den voldsomme balansen. En kvantitativ studie av betydningen av relativ makt for forekomsten av partnervold." Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

Charlotte Granum: "Bakom de lukkede dører. En kvalitativ studie av fem menn som har erfaring med salg av sex." Institutt for kriminologi og rettssosiologi

Elin Gustavsen: "Siblings in Arms? Gender Perspectives in the Norwegian and US Armed Forces." Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

Jeanne Maria Holm Henriksen: "Mandlig prostitusjon i et kropsfænomenologisk perspektiv." Institutt for spesialpedagogikk

Elisabeth Hesselberg: "Et knust hjerte. Om vold i lesbiske parforhold." Institutt for kriminologi og rettssosiologi

Tormod Lindland: "Fortsatt 'heftig og begeistret'? Maskulinitet, sang og fellesskap i mannskor." Institutt for musikkvitenskap

Kristin Orvik: "Seksualitet og menneskefremstillinger – en komparativ analyse av kjønnsindikatorer fra yngre jernalder og middelalder." IAKH

Lene Cecilie Renneflott: "Power and Identity in Jeffrey Eugenides' Middlesex." ILOS

Charlotte Rosenberg: "Cognitive characteristics affecting rational decision making style." Psykologisk institutt

Rannveig Svendby: "Fra de stummes leir. Menns beretninger om seksuelle overgrep fra kvinner og menn." Sosialantropologisk institutt

Lykkelig prisvinner

Prisen for beste masteroppgave med kjønnsperspektiv ved UiO 2011, gikk til Lene Cecilie Renneflott ved Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk, med oppgaven "Power and Identity in Jeffrey Eugenides' Middlesex." Romanen vant Pulitzer-prisen i 2002 og handler om tvekjønnede Calliope, som er tredje generasjon i en gresk-amerikansk innvandrerfamilie i USA.

Foto: Nina Heilmann, STK

Lene Cecilie Renneflott sammen med forslagsstiller førsteamanuensis Rebecca Scherr ved ILOS, Universitetet i Oslo

Oppgaven analyserer én spesiell roman og den representerer en engasjert argumentasjon for at mainstreamholdningene må utvides når det gjelder forståelsen av hva som utgjør menneskelighet i form av kjønn, rase og nasjonalitet.

Mens oppgaven tilsynelatende er en nærlesning av en enkelt, men mektig roman, dreier den seg egentlig om identitetsendringer: Hvordan vi er et konglomerat av identiteter, og hvordan disse identitetene er kontekstualisert, ikke bare av nasjonale beretninger, men også av medisinske beretninger. I tillegg handler oppgaven om hva det betyr å erklære sin menneskelighet i møte med en kultur som forsøker å benekte dette.

Renneflott argumenterer for at Eugenides roman demonstrerer litteraturens makt og relevans: at en fortellerstemme i seg selv har makt nok til å hevde et krav for menneskeligheten, mot alle odds.

En enstemmig jury mener at Lene Cecilie Renneflott utmerker seg ved en oppgave med et usedvanlig høyt analytisk nivå.

Som forslagsstilleren formulerer det: "Renneflott oppnår en perfekt balanse ved å aldri vike fra tekstlig analyse: alle hennes teoretiske påstander og ideer er basert på, eller direkte relatert til, hennes forskningsmål."

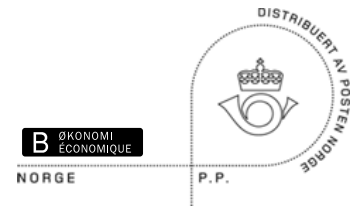
12 kandidater var nominerte til prisen i 2011, som deles ut av Senter for tverrfaglig kjønnsforskning hvert år. Kandidatene kommer fra ulike institutter på UiO og viser en stor tverrfaglig bredde. ◆

Foto: Nina Heilmann, STK

Prisen ble overrakt på STKs nyttårsseleksjon 12. januar 2012 av styreleder Halvard Vike.

Returadresse:
Senter for tverrfaglig
kjønnsforskning
Universitetet i Oslo
Postboks 1040 Blindern
NO-0315 OSLO

VÅRENS SEMINARPROGRAM

Flere seminarer er under planlegging utover våren, så følg med på våre nettsider: www.stk.uio.no for mer informasjon

JANUAR

Hva er likestilling?

Innledere Ingeborg W. Owesen og Cathrine Holst

DATO: 10.01.2012, kl 09.00-11.30

STED: Grupperom 7, Georg Sverdrups hus.

Faglig ansvarlig: Marianne Inez Lien, STK (Likestillingsgruppa)

Nyttårsfesten

Foredrag ved Hege Skjeie, tittel: 'Struktur for likestilling'

Prisutdeling og mingling

DATO: 12.01.2012, kl. 16:00

STED: Nemko-kantina

Ansvarlig: madeleine kennedy-macfoy, STK

Quo vadis, Nordisk kjønnsforskningssamarbeid?

NIKK - Nordisk institutt for kunnskap om kjønn, ble som følge av vedtak i Nordisk Ministerråd avviklet som en nordisk institusjon per 31.12.2011.

Hvilke samarbeidsformer skal vi nå satse på i Norden innenfor forskning, undervisning, forskningsformidling og kunnskapsbasert politikkutvikling?

DATO: Fredag 27.01.2012, kl. 10.00-17.00

STED: Rådssalen, Lucy Smiths hus, Blindern

Faglig ansvarlig: Solveig Bergman, STK

FEBRUAR

'After 22nd July: Humiliation and Terrorism' ved Evelin Lindner

DATO: Onsdag 08.02.2012, kl. 12.00-13.15

STED: Seminarrom 420, STK, Gaustadalleen 30 D

Faglig ansvarlig: Jorunn Økland, STK

Colloquium: 'Postcolonial feminisms: African perspectives'

DATO: 9.02.2012, kl. 10.00-12.30

STED: Kjellern, Litteraturhuset

Faglig ansvarlig: madeleine kennedy-macfoy, STK

MARS

"Social Research after the Cultural Turn" is fine!

DATO: Torsdag 1.03, kl. 12.15-15.00

STED: Seminarrom 420, STK

Faglig ansvarlig: Beatrice Halsaa, STK

8. mars arrangement: 'Hva er Feminisme?'

DATO: Torsdag 08.03.2012, kl. 16.00- 18.00

Sted: Kjellern, Litteraturhuset

Faglig ansvarlig: Ella Ghosh, UiO sentralt, Trine Rogg Korsvik, STK og

Tone Brekke, STK

APRIL

Samarrangement: The Norwegian Academy of Science and Letters og Kanongruppen på STK

DATO: Torsdag 19.04.2012 - følg med på nettsiden for mer informasjon

MAI

Konferanse: Maskuliniteter i bevegelse - menn, likestilling og livskvalitet

<http://www.stk.uio.no/forskning/aktuelt/arrangementer/konferanser/2012/Maskuliniteter-i-bevegelse/index.html>

DATO: Torsdag 31.05.2012- Fredag 01.06.2012

STED: Aud 1, Georg Sverdrups hus

Faglig ansvarlige: Øystein Gullvåg Holter, STK, Nina Jon, Reform og Knut Oftung, LDO

JUNI

Kan kjønn og funksjonshemming forstås uavhengig av hverandre?

DATO: Torsdag 7.06.2012, kl. 12.15-16.00

Presenters are:

Inger Marie Lid (stipendiat, HiOA)

Halvor Hanisch (postdoktor, HiOA)

Anna Rebecca Solevåg (postdoktor, Misjonshøgskolen)

Ingrid Gulvik (forsker, Høgskolen i Lillehammer)

Faglig ansvarlig: Jorunn Økland og Inger Marie Lid, Høgskolen i Oslo